

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare
1.2 Facultatea	de Litere
1.3 Departamentul	de Științe socio-umane, Teologie, Arte
1.4 Domeniul de studii	Teologie Ortodoxă
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Specializarea / Programul de studii	Teologie Ortodoxă Pastorală
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	7.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	MUZICĂ BISERICESCĂ ȘI RITUAL						
2.2 Aria de conținut	Studii religioase: teologie ortodoxă						
2.3 Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. pr. Teofil STAN teofilstan72@gmail.com						
2.4 Titularul activităților de seminar	Lect. univ. dr. pr. Teofil STAN						
2.5 Anul de studii	I	2.6 Semestrul	1	2.7 Tipul de evaluare	C	2.8 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru ale activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.1.1 curs --		3.1.2 seminar	2
		din care: 3.1.3 laborator		3.1.4 proiect	
3.2 Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.2.1 curs		3.2.2 seminar	28
		din care: 3.2.3 laborator		3.2.3 proiect	
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					4
Examinări					3
Alte activități					
3.3 Total ore studiu individual	47				
3.4 Total ore pe semestru	75				
3.5 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• --
4.2 de competențe	• --

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• --
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	• Procentul de prezență 80 % • sală de seminar dotată corespunzător: computer, videoproiector, sistem audio, pian.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	CUNOȘTINȚE:
	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului muzical și ale ariei de specializare; utilizarea lor adecvată în pedagogia religiei • Utilizarea cunoștințelor de bază pentru explicarea și interpretarea unor variate tipuri de concepte, situații, procese, proiecte etc. asociate domeniului
Competențe profesionale	ABILITĂȚI:
	<ul style="list-style-type: none"> • Să-și însușească abilități de interpretare a cântărilor • Să dezvolte deprinderi de utilizare corectă a diferitelor cântări • Aplicarea unor principii și metode de bază pentru rezolvarea de probleme/situații bine definite, tipice domeniului în condiții de asistență calificată • Utilizarea adecvată de criterii și metode standard de evaluare, pentru a aprecia calitatea, meritele și limitele unor procese, programe, proiecte, concepte, metode și teorii
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Abordarea în mod realist și prin argumentare atât teoretică, cât și practică a unor situații problemă cu grad mediu de dificultate în vederea soluționării lor eficiente • Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă într-o echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice • Autoevaluarea nevoii de formare profesională în scopul dezvoltării autonomiei personale, inserției și adaptabilității la cerințele pieței muncii

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	FINALITĂȚI
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asmilarea unor cunoștințe generale de istorie a muzicii bisericești de tradiție bizantină din spațiul românesc în general și din spațiul transilvănean în special 2. Însușirea elementelor de bază privind notația muzicală psaltică și liniară 3. Formarea deprinderilor practice de cântare bisericească de strană și corală 4. Formarea deprinderilor practice privind recitativul liturgic 5. Cunoașterea rânduielilor slujbelor bisericești (tipic și ritual) 6. Înțelegerea bazelor teologice a cântării bisericești și a imnografiei ortodoxe

7.2 Obiectivele specifice	<p>II. OBIECTIVE SPECIFICE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea însușirilor de interpretare și înțelegere a muzicii în general și a muzicii bisericesti în special. 2. Aprofundarea cunoștințelor de teorie muzicală (psaltică și liniară) în vederea însușirii cântărilor bisericesti și laice. 3. Cunoașterea celor opt glasuri bisericesti, irmologic și stihiraric 4. Însușirea cunoștințelor pedagogice și muzicale în vederea învățării credincioșilor a cântărilor necesare cultului. 5. Cunoașterea trecutului istoric al cântării Bisericii creștine în general și al Bisericii Ortodoxe Române, în special. 6. Pregătirea muzicală teoretică și practică necesară unui viitor preot, profesor de religie, cântăreț sau dirijor de cor bisericesc. 7. Însușirea cunoștințelor de tipic bisericesc (rânduiala Vecerniei, rânduiala Sfintei Liturghii) necesare însușirii corecte a cântărilor bisericesti. 8. Formarea deprinderilor de folosire a cărților de cult: Octoih, Mineie, Triod, Penticostar, Ceaslov, etc 9. Învățarea unor cântări calofonice de străină 10. Formarea abilităților de interpretare corală corectă, după regulile cântului profesionist 11. Însușirea unui repertoriu coral adecvat (cântări liturgice, colinde, coruri populare, coruri religioase și laice din repertoriul universal) 12. Cunoașterea imnografiei răsăritene 13. Deprinderea elementelor generale, teoretice și practice, legate de dirijat 14. Formarea unor deprinderi de îndrumare și de înjghebare a corurilor parohiale, grupurilor corale și a celor de străină
---------------------------	---

8. Conținuturi

8.1 Curs / seminar	Metode de predare	Observații
--------------------	-------------------	------------

ANUL I, semestrul I

1. *Curs:* Generalități despre muzica bisericească bizantină (izvoare, semiografie, moduri) și pătrunderea acesteia la români; reprezentanți din secolele VIII-XVIII (melodi și imnografi bizantini); primele traduceri românești de cântări bisericești (începutul sec. XVIII); melodii specific românești păstrate până astăzi; reforma chrysantică și notația modern psaltică.

Seminar: Audiții muzicale din principalele etape stilistice ale muzicii bisericești la români

2. *Curs:* Semiografia muzicii psaltice (semnele vocale, semnele temporale, semnele consonante, ftoralele); scări și moduri psaltice, stiluri, formule, cadențe;

Seminar: Exerciții de solfegiere pe ambele notații muzicale

3. *Curs:* Sunetul și însușirile lui; valori și pauze; măsuri binare, ternare și mixte; sincopa și contratimpul; alterații.

Seminar: Noțiuni elementare de teorie și solfegiu

4. *Curs:* Formarea gamelor cu diezi și bemoli; game majore și minore; game sinonime, omonime și enarmonice

Seminar: Solfegii în gamele tonalităților cu un diez și un bemol

5. *Curs:* Termenii de mișcare și de nuanțare cei mai utilizați.

Seminar: Solfegii în gamele tonalităților cu doi diezi și doi bemoli

6. *Curs:* Cărțile de cult din Biserica Ortodoxă Română. Rânduiele tipiconale privitoare la Vecernie

Seminar: Exerciții practice de mânuire a Octoihului I

7. *Curs:* Cântările Sfintei Liturghii I: Ectenia mare, Antifoanele (în variant uniformizată și în varianta transilvăneană)

Seminar: Rânduiala Sfintei Liturghii a Sfântului Ioan Gură de Aur

8. *Curs:* Cântările Sfintei Liturghii II: Veniți să ne închinăm – Herucicul (în varianta uniformizată și în varianta transilvăneană)

Seminar: Rânduiala Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare

9. *Curs:* Cântările Sfintei Liturghii III: Răspunsurile mari – Axionul duminical (în varianta uniformizată și în varianta transilvăneană)

Seminar: Recapitularea cântărilor Sfintei Liturghii în ambele variante

10. *Curs:* Cântările Sfintei Liturghii IV: Chinonicul – Cântările finale (în varianta uniformizată și în varianta transilvăneană)

Seminar: Chinonice

11. *Curs:* Despre glasurile bisericești

Seminar: Exerciții aplicative de mânuire a Octoihului II

12. *Curs:* Rânduiele tipiconale privitoare la slujba vecerniei

Seminar: Vecernii speciale din cultul ortodox

13. *Curs:* Glasul I stihiraric: stihirile, Dogmatica

Seminar: Exerciții aplicative la glasul I stihiraric

14. *Curs:* Glasul I irmologic: stihoavna, troparele

Seminar: Exerciții aplicative la glasul I irmologic

Prelegere, expunere, exemplificare, exersare asistată, conversație euristică, audiții muzicale comentate, dialog de analiză a interpretării muzicale, studiu practic, alte metode interactive

Bibliografie:

1. Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, Editura Basilica, București, 2010
2. *Dicționar de muzică bisericească românească*, Editura Basilica, București, 2013
3. Prof. N. Lungu, Pr. Prof. Gr. Costea, Prof. I. Croitoru, *Gramatica muzicii bisericești psaltice*, București, 1951 (1993, 1997).
4. Nicolae Lungu, *Muzica liniară (teorie și solfegii)*, volum îngrijit de N. Moldoveanu, Constantin Drăgușin și Victor Frangulea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
5. *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1992, 1999, 2006.
6. *Anastasimatarul Uniformizat – Vecernierul*, București, 2002 (Ediție îngrijită de Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu, Pr. Lect. Drd. Victor Frangulea, Diac. Prof. Drd. Stelian Ionașcu).
7. Dimitrie Cunțanu, *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri*, Viena, 1890 și Sibiu 1943
8. Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu, *Muzica Bisericii Ortodoxe din Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj, 1996.
9. Vasile Stanciu, *Anastasimatarul, sau cântările Vecerniei de Sâmbătă seara și ale Utreniei de duminică dimineața compuse și fixate pe notație liniară după melodiile celor opt glasuri, notate de preotul Dimitrie Cunțanu*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2010
10. *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări liturgice la sărbătorile de peste an*, Antologie de texte muzicale alcătuită de Pr.prof.univ.dr.Vasile Stanciu, Ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2011
11. Pr.Prof.Vasile Stanciu, *Slujbele Sfinților Români din Transilvania și alte cântări bisericești*, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1990.

9. Coroborarea/validarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Alcătuirea seminarului de *Muzică bisericească și Ritual* a avut în vedere adaptarea la cerințele actuale academice, conținutul fiind în concordanță cu cel adoptat și în alte centre universitare din țară.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Volumul și corectitudinea cunoștințelor și a deprinderilor practice Capacitatea de interpretare a cântărilor predate, Asimilarea informațiilor cu caracter teoretic Rigoarea științifică a limbajului muzical	Evaluare orală	60 %
10.5 Seminar	Participare activă la activitățile musical liturgice din facultate și de pe terenul misionar-parohial	Evaluare orală	20%
	Verificarea continuă prin activitatea la orele de seminar Participare activă la repetițiile Ansamblului coral	Evaluare orală	20%

10.8 Standard minim de performanță 50 % rezultat după însumarea punctajelor conform pct. 3

- Cunoașterea și însușirea temelor studiate
- Competențe minime de interpretare a cântărilor sf. Liturghii

Folosirea limbajului teologic specific ortodox în prezentarea diverselor elemente din cadrul activității muzical-religioase.

Cerințe minime pentru nota 5:

- Deținerea elementelor de conținut fundamentale pe baza cursului predat și pus la dispoziție
- Susținerea obligatorie a referatului de seminar
- activitatea la curs și seminar (stabilită)

Cerințe pentru nota 10:

- Cunoașterea excelentă a conținutului pe baza cursului
- Aprofundarea răspunsurilor prin executarea unor cântări liturgice la sala de seminar sau la biserică

Data avizării în Consiliul Departamentului

10.07.2023

Semnătura directorului de departament

Conf. Univ. dr. Adrian Vasile CHIRA

Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere

13.07.2023

DECAN,

Conf. Univ. dr. Mircea Fărcaș